

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

jaarverslag 2018

INHOUDSTAFEL

■ VOORWOORD	5
■ IN MEMORIAM KRISTINA DE WILDE	6
■ NIEUWE LEDEN.....	7
■ 2018 IN CIJFERS EN TABELLEN.....	9
■ WIJZIGING VAN DE STATUTEN EN HET WERKINGSREGLEMENT.....	21
■ OVERZICHT VAN DE UITSPRAKEN	22
■ SAMENSTELLING VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK 2018.....	30
■ NIEUWE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK 2019-2022.....	31

Foto cover: © Photo News – Polaris – Nigel Dickinson / Persfotografen op de Champs Elysées in Parijs bij een betoging van de gele hesjes (Parijs, 08/12/2018)

Druk: Drukkerij Artoos NV, Kampenhout

Het is zelden goed nieuws als journalisten zelf de frontpagina's halen van de kranten of de headlines van het journaal. Dat het weekblad *Time* journalisten in december uitriep tot *Persons of the Year* in 2018 was een signaal van een ontwikkeling die goed fout gaat. *Time* noemde journalisten *The Guardians*. Bewakers van een fort dat wordt belegerd – in dit geval een vrije en onafhankelijke berichtgeving.

De directe aanleiding van die twijfelachtige eer die journalisten te beurt viel, was de moord in het consulaat van Saudi-Arabië in Istanbul op de Saudische journalist Jamal Khashoggi, die sinds enige tijd vanuit de Verenigde Staten kritisch over kroonprins Mohamed bin Salman schreef. De aanleiding was ook de manier waarop politieke en maatschappelijke leiders in de VS en bij uitbreiding in het hele Westen na de moord gegeneerd de andere kant opkeken. Maar het blad betrok ook andere journalisten die in 2018 opkwamen tegen de macht en daar een hoge prijs voor betaalden.

Het ging *Time* niet alleen om dat geweld. Het ging het blad ook om de toenemende, gerichte aanvallen op onafhankelijke media en het gevaar dat daarvan uitgaat voor de werking van de democratie. Er zijn politici, ook in het Westen en ook bij ons, die onafhankelijke journalisten als vijanden *framen*. De Amerikaanse president Donald Trump roept die zogenaamde '*fake media*' voor zijn aanhang zelfs uit tot 'vijanden van het volk'. Het mag niet verbazen dat daar dan geweld van komt. Verslaggevers van *CNN* durven, bijvoorbeeld, niet meer zonder bodyguards naar bijeenkomsten van aanhangers van de president van hun land. Maar ook bij ons krijgen journalisten en media etiketten op gekleefd en lopen ze bij manifestaties op straat soms gevaar.

In een bijdrage in *De Standaard der Letteren* schreef Margaret Atwood – auteur van, onder meer, *The Handmaid's Tale* – dat er blijkbaar een soort oorlog aan de gang is tegen een vrije en onafhankelijke journalistiek. Terwijl die net beschermd moet worden. Dat zijn grote woorden. De vraag die *Time* stelt, is: wie vertrouwen we nog als we willen lezen, horen of zien wat er echt is gebeurd? Het nieuwe slag autocratische leiders, genre Vladimir Poetin en Viktor Orban, hanteert het oude wapen van de censuur niet meer. Ze sturen het nieuws achter de schermen, zaaien wantrouwen, chaos en onzekerheid, zodat mensen niet meer weten wat er nu echt waar is. Ze gebruiken daarvoor niet toevallig bij voorkeur sociale media, die de belangrijkste nieuwsbron zijn van jongere mensen. Sociale media-reuzen zoals *Facebook* en *Google* helpen daarbij niet echt. Zij zijn niet met de waarheid bezig, maar met geld verdienen en een beetje controversie doet daarbij geen kwaad. Het controleren van bronnen is niet hun eerste zorg.

Die ontwikkeling mag de Raad voor de Journalistiek niet onberoerd laten. Een eerste regel van onze code is toch dat media waarheidsgetrouw moeten berichten. De Raad werkt aan een herziening van zijn code, die – zo hopen we – in de loop van dit jaar kan worden voorgesteld. Er zal daarin nog meer aandacht zijn voor de manier waarop journalisten en media met die waarheid omgaan. Het is per slot van rekening de bedoeling dat de Raad werkt aan het vertrouwen tussen media en de consumenten van nieuws, waar of op welke manier die zich ook informeren.

Ik wil ten slotte secretaris-generaal en ombudsman Pieter Knapen bedanken voor zijn, alweer, voortreffelijke werk voor de Raad. Ik wil ook alle leden van de Raad bedanken voor hun inzet. De leden die ons na afloop van hun mandaat met Nieuwjaar hebben verlaten en de nieuwe leden, die hebben aanvaard om hun plek in te nemen. Het is een cliché zo groot als een huis, maar het is daarom niet minder waar: de rol die een goed functionerende en onafhankelijke pers in een democratische samenleving speelt, kan en mag niet worden onderschat.

**Hubert
Van Humbeeck**
Voorzitter

Foto:
Photo News –
Joël Hoylaerts /
Hubert
Van Humbeeck

In memoriam Kristina De Wilde

De Raad voor de Journalistiek nam in november 2018 afscheid van Kristina De Wilde. Zij overleed na een lange ziekte op 55-jarige leeftijd. Kristina was van bij de oprichting administratief medewerkster bij de Raad.

Ze genoot het vertrouwen van iedereen die met de Raad in contact kwam. Innemend en vriendelijk, en tegelijk met kennis van zaken en efficiënt, stond ze klaar om raadsleden, bestuurders, klagers, journalisten en bezoekers wegwijs te maken en te helpen. Haar onthaal bij vergaderingen of hoorzittingen was hartelijk en onzekere klagers kon ze in afwachting van een hoorzitting op hun gemak stellen.

Kristina speelde ook een cruciale rol bij de praktische voorbereiding en organisatie van de twee conferenties van de Alliance of Independent Press Councils of Europe (AIPCE) die de Raad voor de Journalistiek organiseerde, in 2012 in Antwerpen en in 2014 in Brussel. Ze was er de uitgelezen gastvrouw voor de buitenlandse bezoekers, die ze met alle mogelijke vragen verder hielp.

Ook in de periodes waarin ze de laatste twee jaar ondanks haar ziekte toch kon werken, bleef ze haar werk doen met engagement, overtuiging en zorg.

Voor haar loopbaan bij de Raad voor de Journalistiek had Kristina al een lange carrière bij de VRT achter de rug, waar ze onder meer werkte als productieassistent van het reportagemagazine NV De Wereld.

Met haar inzet en engagement heeft Kristina De Wilde een onmiskenbare bijdrage geleverd aan de praktische uitbouw en de dagelijkse werking van de Raad voor de Journalistiek.

Zeven nieuwe leden in de Raad voor de Journalistiek

De Raad voor de Journalistiek heeft zeven nieuwe leden. Ze zijn in december 2018 benoemd door de raad van bestuur. Tegelijk zijn de mandaten van de overige leden hernieuwd voor vier jaar. De Raad voor de Journalistiek zelf heeft Hubert Van Humbeeck bevestigd als voorzitter en Leen Uyterhoeven verkozen tot ondervoorzitter. Zij volgt Guido Knops op, die acht jaar ondervoorzitter was en de Raad na twee mandaten verlaten heeft.

Er zijn twee nieuwe vertegenwoordigers voor de journalisten.

- Samira Bendadi,
journalist bij MO Magazine*
- Lucie De Zutter,
hoofddirecteur bij AVS Oost-Vlaamse Televisie

Ook de groep van de uitgevers, omroepen, digital only media, persagentschappen en productiehuizen telt twee nieuwe leden.

- Saskia Laurent,
adjunct-hoofddirecteur bij Belga
- Tim Paesmans,
COO bij Photo News

De groep van de toegevoegde leden, die de samenleving vertegenwoordigen, heeft drie nieuwe leden.

- Anouk Devenyns,
rechter bij Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg in Brussel
- Karin Genoe,
CEO bij Vias Institute
- Katrien Stragier,
redacteur bij Voka

Anouk
Devenyns

Karin
Genoe

Katrien
Stragier

Lucie
De Zutter

Samira
Bendadi

Saskia
Laurent

Tim
Paesmans

Foto's:
Photo News –
Joël Hoylaerts /
Anouk Devenyns
– Karin Genoe –
Katrien Stragier
– Saskia Laurent –
Tim Paesmans

Foto: Brecht Goris /
Samira Bendadi

© Dirk Waem – Belgaimage / Voorpagina's van Belgische kranten over het ontslag van de regering Michel (19/12/2018)

Nieuwe klachten

Aantal nieuwe klachten

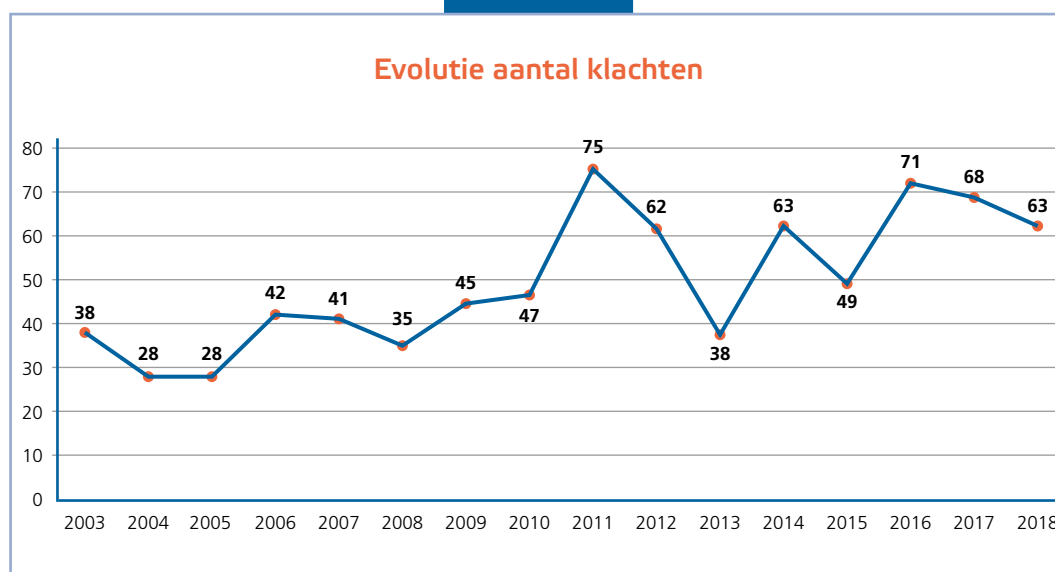
2018 was een normaal jaar voor de Raad voor de Journalistiek. De Raad ontving 63 klachten, wat weinig verschilt met de twee voorgaande jaren. Het jaargemiddelde ligt op net geen 50, maar in de beginjaren was de Raad nog minder bekend. Een echte tendens valt er niet te bespeuren in het aantal klachten per jaar.

In 2018 kwamen 51 klachten van particulieren en 11 van organisaties, waarbij in één geval de klacht werd ingediend door een particulier en een organisatie samen. Daarnaast waren er ook twee klachten van journalisten, een tegen een website en de andere tegen een boek van een journalist.

Pieter Knapen
Secretaris-
generaal en
ombudsman

Tabel 1

Begin 2018 stonden er nog 27 klachten open van het jaar voordien, waardoor er alles samen 90 dossiers in behandeling waren. Daarvan werden er 69 volledig afgewerkt en bleven er 21 open op het einde van het jaar. Dat betekent een normaal verloop zonder vertraging of achterstand.

© Theirry Roge – Belgaimage / Begin van de rechtszaak over de diamantroof op Brussels Airport in 2013 (Brussel – 31/01/2018)

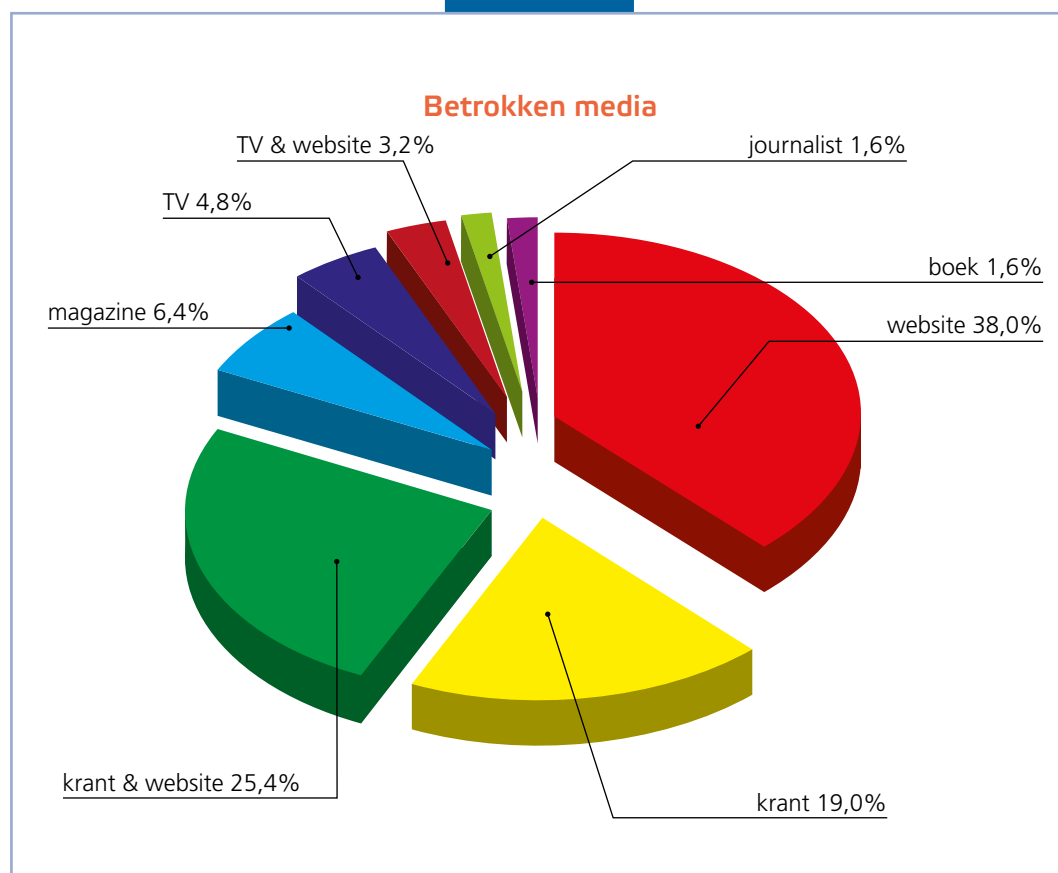
Foto:
Photo News –
Joël Hoylaerts /
Pieter Knapen

Betrokken media

Bij precies twee derde van de klachten is een website betrokken. In ruim de helft van die gevallen is de klacht gericht tegen een website op zich, in de overige gevallen tegen de combinatie website/ krant of website/tv. Dat is een normale evolutie om de eenvoudige reden dat heel wat klassieke media hun artikels of reportages ook online zetten. Er was één klacht tegen een digitale krant, die bij de categorie krant opgenomen is.

Er waren geen klachten tegen radio, persagentschappen en journalistieke berichtgeving op sociale media.

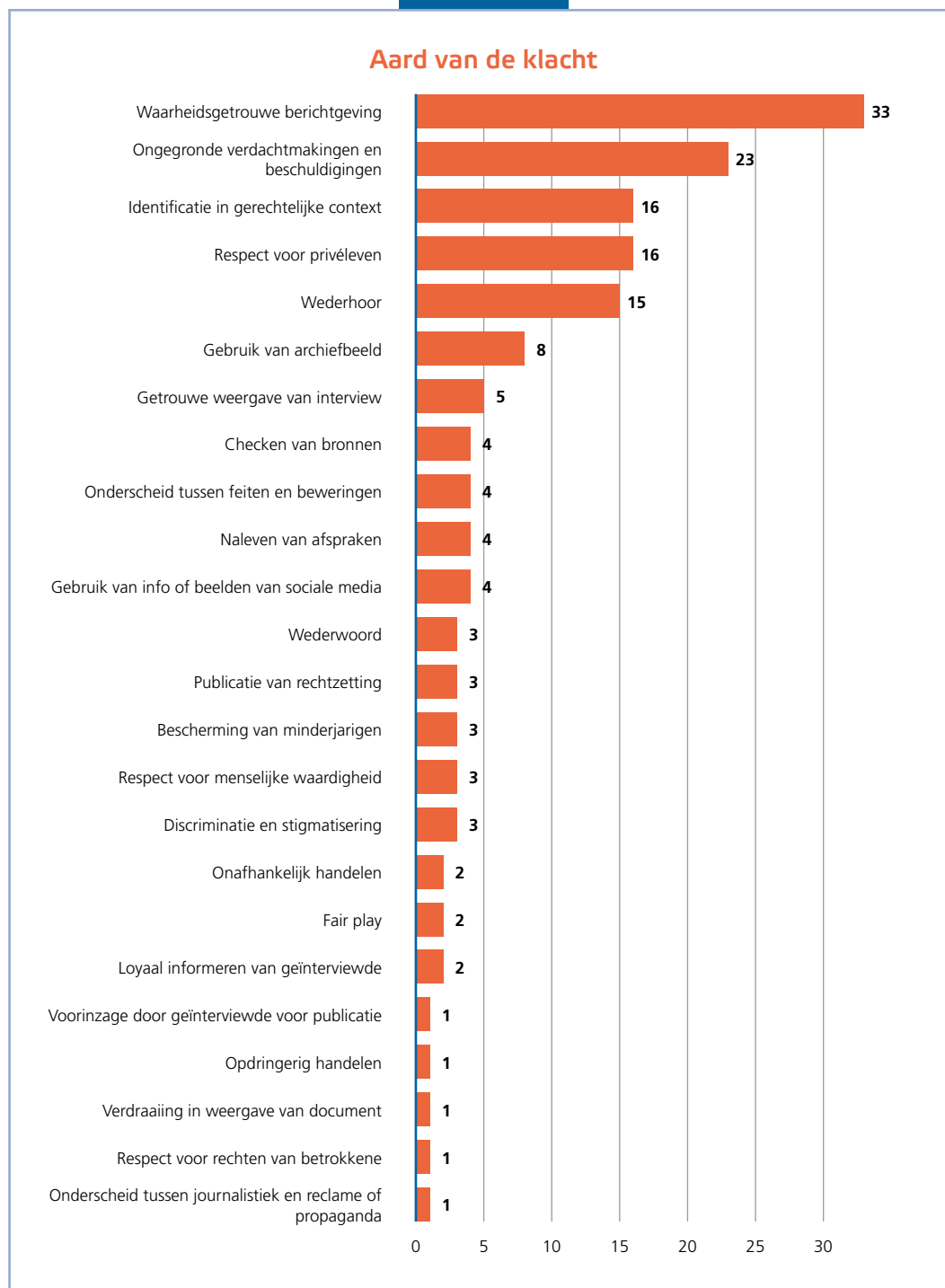
Tabel 2

Aard van de klachten

Alle klachten krijgen bij ontvangst een of meerdere labels op basis van de beroepsethische code. De elementen en argumenten die de klager aanbrengt zijn daarbij doorslaggevend. Zo maakt de labeling duidelijk waar klagers het meeste aanstoot aan nemen. Aangezien een klacht over meerdere zaken kan gaan, ligt het aantal labels hoger dan het aantal klachten.

Tabel 3

Klagers klagen in de eerste plaats over foutieve berichtgeving of berichtgeving die volgens hen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen bevat. De eerste categorie komt voor in ruim de helft van de klachten, de tweede in ruim een derde.

Daarna volgen respect voor het privéleven en identificatie in gerechtelijke context. Respect voor het privéleven dekt een ruim gamma van klachten. Het gaat van klagers die vinden dat onterecht een inkijk is gegeven in hun persoonlijke of gezinsleven, tot klagers die vinden dat in berichtgeving over hun professionele leven hun naam niet vermeld had mogen worden. Bij klachten over identificatie in gerechtelijke context vinden klagers dat ze als verdachte, veroordeelde of slachtoffer in een gerechtelijke procedure te fel geïdentificeerd zijn.

Klachten over wederhoor sluiten de top vijf af. Daarbij gaat het over berichtgeving waarin beschuldigingen worden geuit ten aanzien van iemand, en waarbij de betrokkene vindt dat de journalist hem of haar vóór publicatie om een reactie had moeten vragen.

De acht klachten over het gebruik van archiefbeeld komen allemaal van dezelfde organisatie die een klacht indiende tegen acht media. De organisatie nam aanstoot aan het gebruik van archiefbeelden in een volgens haar onterechte context.

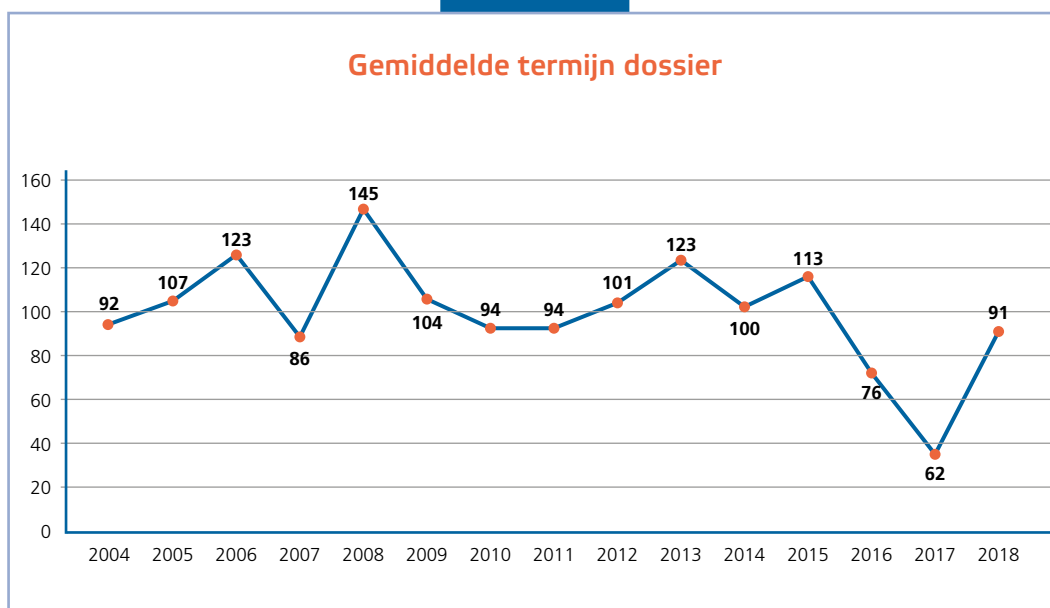

Afgehandelde dossiers

Doorlooptijd

In 2018 werden 69 dossiers volledig afgewerkt, 7 meer dan in 2017. De gemiddelde doorlooptijd bedroeg 91 dagen, weekends en feestdagen niet inbegrepen. Dat is bijna de helft meer dan het jaar voordien (62), wat komt door het lagere aantal minnelijke regelingen. Dossiers die minnelijk geregeld werden, werden afgehandeld in gemiddeld 25 dagen. Dossiers die leidden tot een uitspraak namen gemiddeld 160 dagen in beslag. Een verschil van 135 dagen.

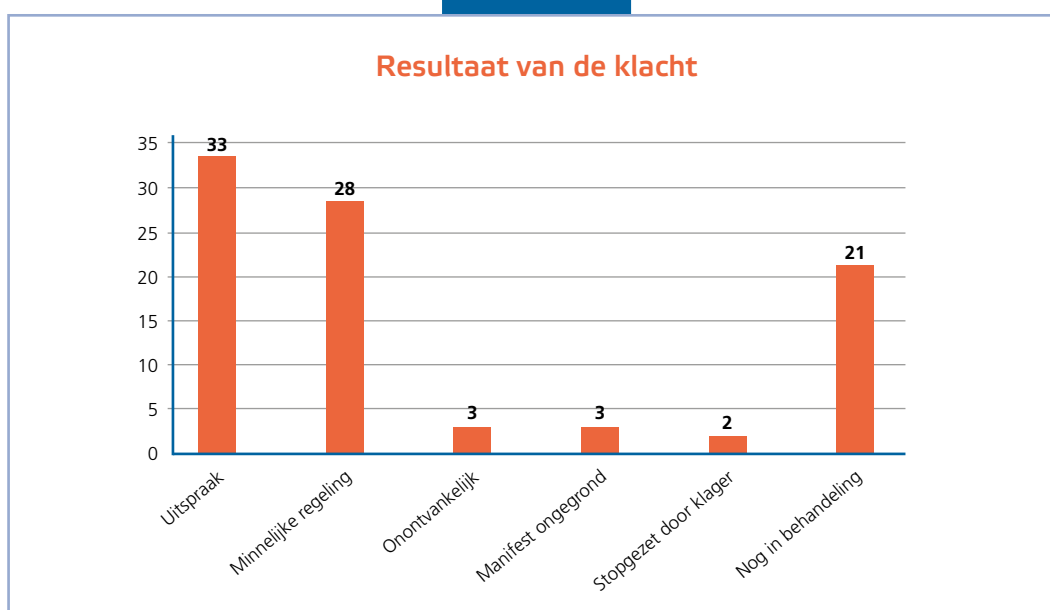
Tabel 4

Aard van de afhandeling

Klachten kennen een verschillend verloop en worden op uiteenlopende manieren afgehandeld, waarbij minnelijke regelingen door de ombudsman en uitspraken door de Raad voor de Journalistiek de belangrijkste categorieën zijn.

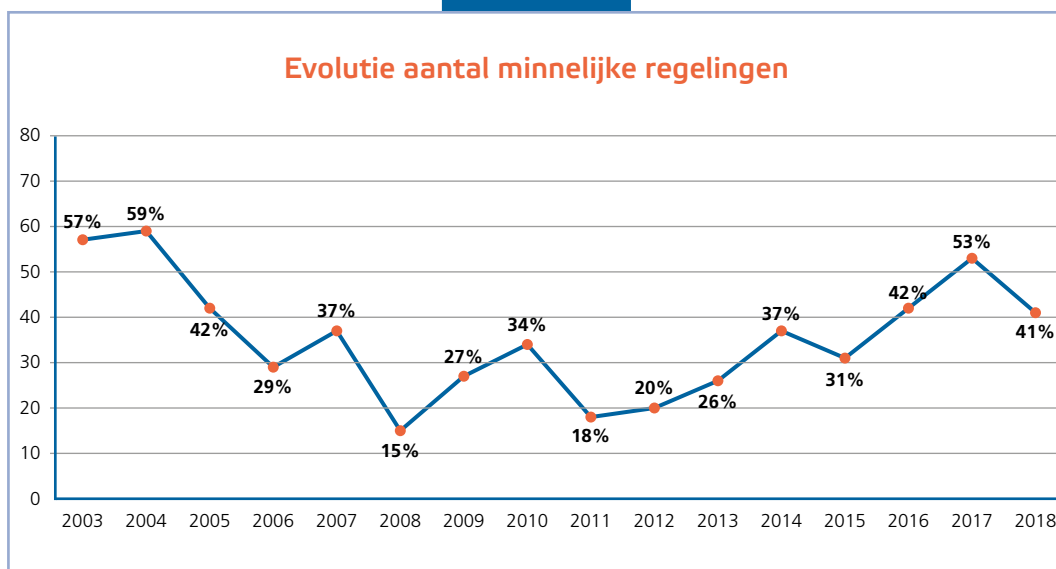
Tabel 5

Minnelijke regeling

In 2018 werden 28 klachten minnelijk geregeld, wat neerkomt op 41 procent van de afgehandelde dossiers. Dat is minder dan de 53 procent van het jaar voordien, maar ligt boven het jaargemiddelde van 35 procent.

Tabel 6

Minnelijke regelingen nemen uiteenlopende vormen aan. Ze verschillen van geval tot geval, naargelang van wat de partijen met elkaar overeenkomen. Ze kunnen meerdere elementen bevatten, wat betekent dat de som van de aantallen in onderstaande tabel hoger ligt dan 28.

Tabel 7

Een klachtprocedure begint altijd met de vraag van de ombudsman om de klacht minnelijk te regelen. Beide partijen kunnen een voorstel doen, of de ombudsman doet dat zelf. Als er een akkoord wordt bereikt, is het dossier afgerond.

De bemiddeling verloopt via de ombudsman, in de meeste gevallen via telefoon of mail. In één geval was er een face-to-facegesprek met de klager en een vertegenwoordiger van de redactie, waarbij die uit naam van de redactie excuses aanbood, toezegde het artikel online te anonimiseren en de betwiste problematiek te bespreken met de redactie.

In tien gevallen maakten klager en journalist of hoofdredacteur afspraken met het oog op toekomstige berichtgeving. Dat is veel in vergelijking met de voorgaande jaren. Het hoge aantal valt te verklaren door de klacht van één organisatie tegen acht media. Die acht klachten werden minnelijk geregeld door afspraken te maken voor toekomstige berichtgeving. Ze gingen over het gebruik van archiefbeelden, waarvan de organisatie vond dat de media de beelden onterecht in een andere en negatieve context hadden gebruikt. De hoofdredacties zegden toe om bij hergebruik rekening te houden met de bezwaren en om telkens de context van de actuele berichtgeving af te wegen tegen de context van de oorspronkelijke beelden.

In 2018 werd één klacht minnelijk geregeld door een artikel volledig offline te halen en werd in 17 gevallen afgesproken om online artikels op een of andere manier aan te passen. In 2017 was het net omgekeerd. Toen werden tien artikels offline gehaald en drie aangepast. Het is moeilijk om op basis van twee jaar te spreken van een andere trend, maar de aanpak van 2018 lijkt meer aandacht te hebben voor het behoud van publiek toegankelijke archieven, evenwel met aanpassingen waar ze nodig zijn of zo overeengekomen worden.

Bij een minnelijke regeling doet de Raad voor de Journalistiek geen uitspraak over de grond van de klacht. Het betekent ook niet dat de journalist of de hoofdredactie een fout erkent. Minnelijke regelingen proberen wel om het vertrouwen tussen klager en journalist of medium te herstellen, wat de Raad als zijn eerste opdracht beschouwt.

© Belgaimage – Hatim Kaghat / Persconferentie van het federale parket over het voetbalschandaal (Brussel – 11/10/2018)

Uitspraak

De Raad voor de Journalistiek deed in 2018 33 uitspraken over klachten, waarvan hij er 18 gegrond of deels gegrond verklaarde en 15 ongegrond. De Raad stelde met andere woorden 18 inbreuken op de journalistieke beroepsethiek vast.

Een klacht kan om verschillende redenen gegrond zijn, waardoor de som van de aantallen in onderstaande tabel hoger ligt dan 18.

Tabel 8

Motivering (deels) gegronde klachten

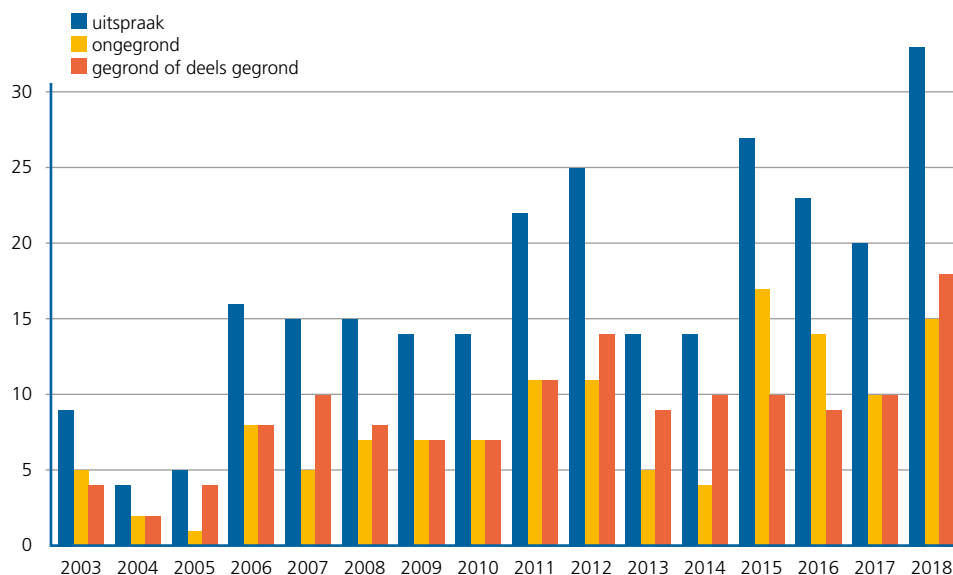

De helft van de gegronde klachten werd onder meer gegrond verklaard wegens het gebrek aan wederhoor. De Raad vond in die gevallen dat de journalist de persoon over wie hij berichtte vóór publicatie had moeten contacteren voor een reactie, omdat de berichtgeving ernstige beschuldigingen uitte die de eer en de goede naam betreffen.

De Raad voor de Journalistiek deed van 2003 tot en met 2018 over 270 klachten een uitspraak. In 129 gevallen verklaarde de Raad de klacht ongegrond, in 141 gegrond of deels gegrond.

Tabel 9

Evolutie aard van de uitspraak

Andere vormen van afronding van klachten

Van de 69 afgehandelde dossiers verklaarde de Raad drie klachten onontvankelijk. In twee gevallen kon de klager geen of onvoldoende persoonlijk belang aantonen, in een derde geval weigerde de klager, ondanks herhaaldelijk aandringen van de ombudsman, om zijn contactgegevens door te geven zoals bepaald wordt in het werkingsreglement.

De Raad heeft ook drie klachten manifest ongegrond verklaard. Dat kan wanneer de ombudsman en de voorzitter van oordeel zijn dat er geen enkele twijfel bestaat over het feit dat de klacht ongegrond is. Zij doen dan een voorstel aan de Raad, die de definitieve beslissing neemt.

In twee gevallen zette de klager de procedure zelf stop.

Vragen

De ombudsman ontving in 2018 158 vragen van uiteenlopende aard, waarbij 104 vragen van particulieren, 24 van organisaties, 10 van journalisten, 18 van studenten en 2 van de Vlaamse administratie, die informatie vroeg in het kader van parlementaire vragen aan de minister van Media.

Bijna drie kwart van de vragen ging over journalistieke ethiek. Daarnaast zochten 12 vraagstellers informatie over de opdracht en de werking van de Raad voor de Journalistiek en vroegen er 11 juridisch advies. De overige vragen gingen over andere onderwerpen.

In 42 procent van de gevallen ging de vraag over een artikel of reportage waarin de vraagsteller zelf aan bod kwam.

Raadszittingen en commissievergaderingen

De voltallige Raad voor de Journalistiek heeft in 2018 tien keer vergaderd, met gemiddeld 17,9 aanwezige raadsleden. Tijdens de vergaderingen geeft de ombudsman een overzicht van de lopende dossiers en vermeldt de overeengekomen minnelijke regelingen. Het grootste deel van de vergaderingen gaat naar de uitspraken over klachten. De Raad doet zijn uitspraken op basis van het voorbereidende werk van rapporteringscommissies, waarin telkens drie leden en de ombudsman zetelen.

Zulke rapporteringscommissies hebben 29 hoorzittingen gehouden. Op de zittingen krijgen de partijen de kans om, na de schriftelijke procedure, hun standpunt ook mondeling toe te lichten. De zittingen geven de raadsleden de kans om de standpunten van de partijen goed te begrijpen en in te schatten. Na afloop maakt de ombudsman, samen met de commissieleden, een ontwerpbeslissing voor de voltallige Raad.

Bij twee hoorzittingen kwam geen van beide partijen opdagen, in twee andere gevallen was alleen de klager aanwezig, en in nog een ander geval alleen de vertegenwoordiger van de redactie. Uiteraard deed de Raad ook in deze gevallen een uitspraak over de klacht.

In vier dossiers besliste de Raad op basis van de schriftelijke stukken zonder een hoorzitting te houden. Dat gebeurt alleen als de partijen daar zelf om vragen en de Raad een hoorzitting niet nodig acht.

Naast de rapporteringscommissies over klachten installeerde de Raad ook een uitgebreide commissie van negen leden en de ombudsman over de code. Ze houdt de code tegen het licht met het oog op een actualisering, waarbij ze rekening houdt met de ervaring en de uitspraken van de afgelopen zestien jaar en met nieuwe evoluties. De commissie is in 2018 zes keer bijeengekomen. Ze legt de resultaten van haar werk in het voorjaar van 2019 voor aan de voltallige Raad, waarna de tekst voor finale goedkeuring naar de raad van bestuur gaat. In de tekst wordt ook het voorstel opgenomen van een eerdere commissie, die zich beraadde over de aanspreekbaarheid van media, naar aanleiding van klachten tegen websites die geen verantwoordelijke uitgever of contactgegevens vermelden.

© Photo News – Joël Hoylaerts / De nieuw samengestelde Raad voor de Journalistiek in vergadering (Brussel, 14/02/2019)

Externe activiteiten van de ombudsman

De ombudsman vertegenwoordigt de Raad voor de Journalistiek naar buiten. Daarbij ging in 2018 bijzondere aandacht naar de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de toepassing daarvan in de Belgische uitvoeringswet. De Europese verordening voorziet een uitzondering voor de journalistiek, maar de Europese lidstaten konden of moesten die zelf invullen. Enkele leden van de Raad en de ombudsman overlegden samen met de VVJ (Vlaamse Vereniging van Journalisten) over de journalistieke uitzondering met de ministers van Digitale Agenda en Binnenlandse Zaken en met het kabinet van de staatssecretaris voor Privacy. De ombudsman en de raadsleden beargumenteerden de journalistieke uitzondering op basis van het belang dat de Raad voor de Journalistiek als zelfregulerend orgaan hecht aan respect voor het privéleven, wat tot uiting komt in de code en de uitspraken van de Raad. De gesprekken leidden globaal gezien tot een positief resultaat, waarbij de Belgische uitvoeringswet de uitzondering voor de journalistiek koppelt aan 'de naleving van journalistieke deontologische regels'.

Internationaal nam de ombudsman op uitnodiging van Unesco deel aan rondetafelgesprekken over persvrijheid en persraden in Kuala Lumpur, Maleisië, waar de regering na verkiezingen in het voorjaar van 2018 werk wil maken van democratisering en persvrijheid. De ombudsman nam als expert deel aan een panelgesprek voor een vijftigtal parlementsleden en een studie- en discussiedag met een tiental leden van de Bar Council, vergelijkbaar met de Orde van Vlaamse Balies. De debatten gingen over zelfregulering en de mogelijke oprichting van een persraad in Maleisië, wetgeving die de persvrijheid beperkt, wetgeving die de toegang tot overheidsinformatie moet vergemakkelijken en de aanpak van laster en hate speech.

Naar jaarlijkse gewoonte namen de voorzitter, de ondervoorzitter en de ombudsman ook deel aan de conferentie van de *Alliance of Independent Press Councils of Europe* (AIPCE). Het hoofdthema was beroepsethiek en gebruik van algoritmes in de journalistiek. Langs de kant van de nieuwsgaring ging het over de vragen hoe een journalist zijn bronnen checkt als hij algoritmes gebruikt om nieuws te verzamelen en of hij zijn algoritmes bekend moet maken voor het publiek. Langs de kant van publicatie stond de vraag centraal of journalisten en media transparant moeten zijn over het gebruik van algoritmes als ze nieuws gepersonaliseerd aanbieden. Moeten ze de gebruiker informeren over het feit dat die een gepersonaliseerd nieuwsaanbod krijgt? Moet de gebruiker via een opt-in of opt-out-formule de kans krijgen om gepersonaliseerd nieuwsaanbod te weigeren? Vragen te over, antwoorden nog niet, maar het debat verdient zeker verdere reflectie.

In Brussel nam de ombudsman als expert en panellid deel aan de *First Islamic-European Forum for Examining Ways of Cooperation to Curb Hate Speech in the Media*, waar hij tegenover overheidsregulering het belang van zelfregulering in de journalistiek onderstreepte, en verder de bepalingen uit de code over discriminatie, racisme en stigmatisering toelichtte.

Verder nam de ombudsman samen met de voorzitter deel aan een hoorzitting van de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag van het Vlaams Parlement, waar ze de principes van de code toelichtten over respect voor menselijke waardigheid en privéleven, meer bepaald met betrekking tot mensen in een kwetsbare situatie en slachtoffers.

Ten slotte gaf de ombudsman elf gastcolleges en zeven lezingen over journalistieke beroepsethiek, waarbij twee specifieke lezingen voor woordvoerders van parketten aan het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding en voor slachtoffers en nabestaanden van verkeersongevallen bij de vzw Rondpunt.

© Hermann Bredehorst – Polaris – Photo News / Een Duitse toeriste leest Der Spiegel, dat zich verontschuldigt voor de nepartikels van reporter Claas Relotius (Albufeira – Portugal, 24/12/2018)

In 2018 zijn de statuten van de vzw en het werkingsreglement van de Raad voor de Journalistiek aangepast, om ze in overeenstemming te brengen met de praktijk en om te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Samenstelling van de Raad voor de Journalistiek

De Raad voor de Journalistiek telt sinds 1 januari 2019 36 leden, in plaats van 18 effectieve leden en 18 plaatsvervangers. Dat beslisten de algemene vergadering en de raad van bestuur op hun vergadering van december 2018.

De Raad voor de Journalistiek heeft van bij zijn oprichting eind 2002 in zijn dagelijkse werking nooit een onderscheid gemaakt tussen effectieve leden en plaatsvervangers. Het onderscheid zou een rol gespeeld kunnen hebben bij stemmingen, maar de raad heeft tot nu toe altijd bij consensus beslist. Het onderscheid tussen effectieve leden en plaatsvervangers was dan ook niet duidelijk, noch voor de leden van de Raad zelf, noch voor de buitenwereld. Daarom beslisten de algemene vergadering en de raad van bestuur om respectievelijk de statuten van de vzw en het werkingsreglement van de Raad aan te passen. Samen met de opheffing van het onderscheid tussen effectieven en plaatsvervangers is het quorum om geldig te vergaderen opgetrokken van tien naar achttien aanwezigen. De vernieuwing viel samen met de nieuwe mandaatperiode van de raadsleden, die loopt van 1 januari 2019 tot 31 december 2022.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Verder voegde de raad van bestuur enkele bepalingen toe aan het werkingsreglement om in orde te zijn met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Hij keurde een dataregister en een algemene privacyverklaring goed. De twee documenten houden rekening met alle mogelijke betrokkenen die met de Raad voor de Journalistiek in contact komen. Naast de samenstelling van de Raad voor de Journalistiek en het werkingsreglement ontvangen klagers bij het begin van de klachtprocedure voortaan ook de privacyverklaring.

De Raad voor de Journalistiek heeft in 2018 33 uitspraken gedaan. Ze zijn hieronder thematisch geordend. Sommige uitspraken horen in verschillende categorieën thuis omdat ze gaan over meerdere aspecten van de beroepsethiek.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving

Chaldean League Belgium tegen De Standaard – 2018-03

Ongegrond

Het artikel gaat over de groeiende populariteit van Aramese kerkdiensten in Mechelen. Klager vindt het fout omdat het alle christenen uit het Midden-Oosten omschrijft als Assyrische christenen, terwijl de Chaldeeuwse gemeenschappen niet vallen onder de Assyriërs. De Raad stelt vast dat de naamgeving van de christelijke gemeenschappen uit het Midden-Oosten gevoelig ligt, maar is van oordeel dat het journalistiek verantwoord is om op basis van de geografische definitie te spreken van Assyrische gemeenschappen of Assyrische christenen, afgewisseld met omschrijvingen als christenen van midden-oosterse origine. De journaliste verloochent ook de religieuze diversiteit niet en wijdt er een apart kaderstuk aan, waarin ze de Chaldeeuwse gemeenschap expliciet vermeldt.

Polish Media Issues tegen Nieuwsblad.be – 2018-19

Ongegrond

Polish Media Issues neemt aanstoot aan een artikel waarin sprake was van het Poolse concentratiekamp Auschwitz omdat Auschwitz geen Pools kamp is, maar een Duits concentratiekamp in Polen. De Raad stelt vast dat de formulering 'Pools concentratiekamp' kan leiden tot misverstanden omdat ze op twee manieren geïnterpreteerd kan worden: geografisch of in de zin van Poolse verantwoordelijkheid voor het kamp. Daarom is het belangrijk dat de journalist zorgvuldig formuleert en mogelijk verkeerde interpretaties voorkomt. In dit geval maakt de inhoud van het artikel evenwel duidelijk dat Nieuwsblad.be de geografische betekenis bedoelde en heeft de redactie de tekst aangepast zodat hij geen aanleiding meer kon geven tot misverstanden.

Ponsaerts tegen HLN.be – 2018-29

Ongegrond

Frank Ponsaerts is technisch verantwoordelijke voor de VAR (video assistant referee) in de eerste klasse van het voetbal. De klacht gaat over de liveverslaggeving bij de match Eupen – Excelsior Moeskroen op de laatste dag van de voetbalcompetitie, waarbij de redacteur voor aanvang van de match schreef dat er door technische problemen mogelijk geen VAR zou zijn. De Raad is van oordeel dat de webredacteur de nodige reserve bewaart ten aanzien van feiten die hij niet zelf heeft kunnen checken en dat zijn tekst niet denigrerend of lasterlijk is. HLN.be maakt ook aannemelijk dat er wel degelijk technische problemen waren. De Raad is daarom van oordeel dat de liveverslaggeving geen beroepsethische fouten bevat, maar merkt wel op dat het aangewezen was om de bron van de informatie te vermelden.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving en opinie

Vanhoorebeke tegen De Morgen en De Coninck – 2018-30

Deels gegrond

De klacht gaat over een artikel en een opiniebijdrage, waarin de journalist na een jaar terugblijkt op het vonnis van een politierechter (klager) over een ongeval waarbij een twaalfjarige jongen van Turkse afkomst zwaargewond raakte. De journalist schreef in zijn artikel dat de rechter de bestuurder over de hele lijn vrijspak en vroeg zich in zijn opiniebijdrage af wat de rechter besloten zou hebben als de bestuurder een Turk was geweest en het slachtoffer niet Ömer, maar Kwinten of Seppe had geheten.

De Raad noemt *vrijpraak* een journalistiek correcte en verantwoorde verwoording van het vonnis. Maar twee andere passages, die mee de teneur van het artikel bepalen, zijn fout en stellen klager in een extra negatief daglicht. Op die punten is de klacht gegrond.

De klacht tegen de opiniebijdrage is ongegrond omdat de journalist in een opiniebijdrage een grotere mate van vrijheid heeft om zijn mening te geven dan in feitelijke berichtgeving.

Checken van bronnen en privacy

Huisman tegen TV Familie – 2018-07

Deels gegrond

Josje Huisman is zangeres, actrice, presentatrice en danseres. Volgens het artikel heeft ze een luxeappartement gekocht in een golfresort in Spanje. Volgens Huisman zelf klopt dat niet. De Raad is van oordeel dat de journalist de informatie onvoldoende gecheckt heeft omdat hij Huisman zelf niet gecontacteerd heeft en dat ook niet geprobeerd heeft. Maar de Raad ziet in het artikel geen schending van de privacy van Huisman.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving, privacy, wederhoor en wederwoord

DB tegen Het Laatste Nieuws – 2018-06

Ongegrond

De artikels gaan over de directrice van een school in Aalst, die geld uit een fonds voor arme leerlingen gebruikt zou hebben om luxeproducten voor zichzelf te kopen. Een groep (ex-) personeelsleden stuurde daarover een anonieme brief naar verschillende instanties, waarna het gemeenschapsonderwijs GO! een onderzoek startte. De Raad is van oordeel dat de journalisten de anonieme brieven voldoende gecheckt hebben en dat ze de beschuldigingen, waarover ze duidelijk schrijven dat ze nog onderzocht zullen worden, niet hebben aangedikt en waarheidsgetrouw hebben weergegeven. De krant heeft het principe van wederhoor en wederwoord gerespecteerd en de privacy van klagerster is niet geschonden omdat de artikels gaan over haar professionele en niet over haar privéleven.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving, privacy en wederhoor

S tegen Het Belang van Limburg – 2018-33

Deels gegrond

Het artikel gaat over een arrest van het hof van beroep waarbij de bibliothecaris van B terechtstond voor ongewenste intimiteiten en schending van de eerbaarheid van een werkneemster (klagerster) van de bibliotheek. Volgens het artikel werd de bibliothecaris over de hele lijn vrijgesproken. Het hof van beroep stelde evenwel de verjaring vast. Het artikel vermeldt dat niet, terwijl er bij verjaring geen uitspraak is over schuld of onschuld. Daarom is de Raad van oordeel dat het artikel niet strookt met het principe van waarheidsgetrouwheid. De Raad is ook van oordeel dat de krant voor publicatie klagerster om wederhoor had moeten vragen, omdat de advocaat van de bibliothecaris ernstige beschuldigingen uit tegen haar. Wat identificeerbaarheid van klagerster betreft, is de Raad van oordeel dat er geen inbreuk is op de beroepsethische code.

Wederhoor

Swyngedauw tegen Deze Week en Vanderhaeghe – 2018-01

Ongegrond

Swyngedauw tegen Primo en Vanderhaeghe – 2018-02

Ongegrond

De artikels in Deze Week en Primo zijn van dezelfde journalist. Het zijn interviews met gewezen veldrijder Roland Liboton, onder meer over het wereldkampioenschap veldrijden. Liboton noemt zichzelf in de interviews de beste veldrijder aller tijden en zegt dat zevenvoudig wereldkampioen Erik De Vlaeminck met twee wereldtitels ging lopen 'met 't spul in zijn kloten' (Deze Week) of dankzij zijn 'zwaar verleden' (Primo). Klagerster is de weduwe van De Vlaeminck.

Als een derde partij iemand beschuldigt, moet de journalist inschatten of het niet gaat om gratuite beweringen. In dit geval vindt de Raad dat het journalistiek geoorloofd was om de uitspraken van Liboton als zodanig te publiceren. De Raad houdt daarbij rekening met de steeds weerkerende discussie over wie de grootste veldrijder aller tijden is en met het feit dat De Vlaeminck al vaker in verband is gebracht met doping.

Wederhoor, cover en titels

Vermassen tegen Knack – 2018-23

Ongegrond

Klager Jef Vermassen is advocaat en strafpleiter. Het artikel is een interview met de zoon en dochter van een man die om het leven kwam bij de aanslag van de bende van Nijvel in Aalst. Zij vertellen dat hun advocaat, Jef Vermassen, hen afgedreigd heeft om een anonieme brief die hij ontvangen had niet publiek te maken. Vermassen zegt in een nawoord bij het artikel dat hij zich bedrogen voelt door zijn cliënten.

De Raad is van oordeel dat de journalist Vermassen loyaal de kans gegeven heeft om te reageren op de beschuldigingen over afdreiging en verraad, die de geïnterviewden in het artikel uiten. De Raad is ook van oordeel dat de titels op de cover, in de inhoudstafel en boven het artikel, stroken met de inhoud van het artikel en duidelijk vermelden dat het om citaten van de geïnterviewden gaat. Dat op de cover maar één van de twee partijen aan bod komt, noopt tot omzichtigheid, maar is geoorloofd voor een cover met meerdere titels.

Wederhoor, cover, opinie en minderjarigen

Fijen en Van Cauwenbergh tegen Dag Allemaal – 2018-26

Deels gegrond

Huib Fijen en Daisy Van Cauwenbergh zijn een bekend koppel, Van Cauwenbergh is gewezen miss België. Het artikel is een interview met de gewezen Thaise nanny van het koppel, die onder meer zegt dat Fijen haar behandelde als seksslavin en Van Cauwenbergh alleen met geld bezig is.

De Raad is van oordeel dat de journalist geen loyale kans op wederhoor gegeven heeft aan Fijen en Van Cauwenbergh. Hij heeft hun advocaat gecontacteerd via mail, maar sprak daarin niet over de ernstige beschuldigingen van seksueel misbruik en seksslavernij. De Raad vindt ook de vermelding van de naam van de minderjarige zoon van klagers onterecht omdat hij niets te maken heeft met de aantijgingen in het artikel.

De Raad heeft anderzijds geen problemen met de cover en het editoriaal van Dag Allemaal, die verwijzen naar het interview met de nanny. De klacht is daarom gegrond wat wederhoor en de vermelding van de naam van de minderjarige zoon van klagers betreft.

Wederhoor, undercover en opinie

Herbalife tegen Knack.be en Daems – 2018-15

Deels gegrond

De klacht gaat over twee artikels. Het eerste gaat over het systeem van multilevelmarketing en piramideverkoop, het tweede is een ingezonden opiniebijdrage van een specialist over verkoop van dieetproducten. Beide artikels nemen Herbalife als voorbeeld.

Voor het eerste artikel ging de journaliste undercover naar een bijeenkomst van verkopers van Herbalife-producten. De Raad is van oordeel dat de undercover-methode geoorloofd was en dat de klacht op dit punt ongegrond is.

Maar de Raad is tegelijk van oordeel dat het artikel, vooral door de titel en de inleiding, een zodanig beschuldigend karakter heeft ten aanzien van Herbalife, dat Knack.be het bedrijf vóór publicatie de kans had moeten geven om te reageren, wat niet gebeurd is. Op dit punt is de klacht gegrond.

De klacht tegen de ingezonden opiniebijdrage is ongegrond aangezien het de redactie vrij staat om zulke bijdragen te publiceren.

Wederhoor en onafhankelijk handelen

Private Insurer tegen iMagazine – 2018-18

Gegron

Het artikel gaat over de gevolgen van de financiële problemen rond een zorggroep en een investeringsvehikel voor levensverzekeraar Private Insurer. Het verwijst naar problemen rond verzekeringsmakelaar Kobelco in 2008 om het geheel te kaderen en besluit dat een fraudesysteem is binnengeslopen in de polissen van Private Insurer.

Aangezien het artikel ernstige beschuldigingen bevat die de eer en de goede naam van klager en zijn vennootschap betreffen, is de Raad van oordeel dat de journalist klager voor publicatie de kans had moeten geven om te reageren, wat hij niet gedaan heeft.

Een groot deel van het artikel gaat over Kobelco, terwijl de journalist destijds zelf voor Kobelco werkte, wat hij niet vermeld heeft. De Raad vindt dat hij daarover transparant had moeten zijn om zijn onafhankelijkheid te bewaren en belangenvermenging of een schijn van belangenvermenging te vermijden.

Vandenberghe tegen De Standaard – 2018-22

Gegron

Het artikel gaat over de veroordeling van De Standaard-fotograaf Jimmy Kets wegens een inbreuk op het auteursrecht van Mei Vandenberghe. De Raad is van oordeel dat de krant voor publicatie wederhoor had moeten vragen aan Vandenberghe, omdat verschillende personen in het artikel uitspraken doen die haar professionele eer en goede naam ernstig in twijfel trekken, terwijl zij gelijk kreeg van de rechtbank. Maar de Raad ziet in het artikel geen aanwijzingen van belangenvermenging.

Wederhoor en gebruik van archiefmateriaal

Van Mieghem en Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen tegen P-Magazine.be en De Nef – 2018-25

Deels gegron

De klacht gaat over een Facebookpost die P-Magazine.be overgenomen en gepubliceerd heeft. De post hekelt de rol van actrice Hilde Van Mieghem in de MeToo-beweging.

De post is volgens de Raad geen loutere opiniebijdrage of column, maar vormt een geheel met de inleiding van de journalist. De Raad spreekt zich niet uit over de inhoud van de post en is van oordeel dat de loutere publicatie ervan geen inbreuk vormt op de beroepsethische code.

De Raad spreekt zich wel uit over de journalistieke aanpak van het geheel en vindt dat de journalist Hilde Van Mieghem vóór publicatie had moeten contacteren voor wederhoor, omdat het artikel ernstige aantijgingen uit die haar eer en de goede naam betreffen. Daarnaast waren de verwijzingen bij hyperlinks naar foto's van Van Mieghem fout en misleidend voor het publiek.

De klacht is daarom gegron wat wederhoor en de misleidende omschrijving van de foto's betreft.

Wederhoor, wederwoord, identificatie in gerechtelijke context

V tegen HLN.be – 2018-24

Deels gegron

De klacht gaat over twee artikels over het ontslag van een poetsvrouw in een rusthuis, die naaktfoto's van dementerende bewoonsters zou hebben gemaakt en naar collega's gestuurd via WhatsApp.

De Raad is van oordeel dat het eerste artikel het vermoeden van onschuld schendt door de affirmatieve formuleringen en door het feit dat de journalist klaagster voor publicatie niet om haar versie van de feiten heeft gevraagd. Het artikel maakt klaagster overdreven herkenbaar en de journalist had haar na publicatie de kans moeten geven om te reageren, toen ze daar zelf om vroeg.

Het tweede artikel is meer genuanceerd en in de voorwaardelijke wijs geschreven. Daarom is de klacht gegron wat het eerste, maar niet wat het tweede artikel betreft.

Identificatie in gerechtelijke context

X tegen Gazet van Antwerpen en GVA.be – 2018-10

Ongegrond

X tegen Het Nieuwsblad en Nieuwsblad.be – 2018-11

Ongegrond

X tegen De Standaard en standaard.be – 2018-12

Ongegrond

Klager is de vader van een Syriëstrijder die gevangen zit in een kamp in Syrië, nadat hij zich had overgegeven aan de coalitietroepen. Klager vindt dat de kranten de volledige naam en de foto van zijn zoon niet hadden mogen publiceren. De Raad is van oordeel dat dat wel mocht omdat de artikels van gewichtig maatschappelijk belang zijn en omdat de zoon zelf bedreigingen uitte via sociale media. Bovendien kunnen die bedreigingen een gevaar vormen voor de samenleving, wat het noemen van de naam mee kan rechtvaardigen.

BD en DD tegen Krant van West-Vlaanderen – 2018-14

Deels gegrond

De twee artikels gaan over de aanhouding van DD op verdenking van moord op zijn vrouw. In het kader van het gerechtelijk onderzoek was het geoorloofd om zijn voornaam, de beginletter van zijn familienaam en zijn woonplaats te vermelden. Maar de krant publiceert niet alleen de gemeente, maar ook de straatnaam en een foto van het huis, en daarbovenop ook de twee adressen met gemeente en straatnaam waar DD en zijn echtgenote eerder woonden. Die combinatie van gegevens maakt hem in een ruimere regio identificeerbaar. Dat druist in tegen de principes van de richtlijn over identificatie in gerechtelijke context. Voor het overige is er geen schending van de privacy.

Ongegronde verdachtmakingen en beschuldigingen

Fijen en Van Cauwenbergh tegen HLN.be – 2018-28

Gegrond

Het artikel geeft een lijst van 27 bekende Vlamingen die om uiteenlopende redenen in aanraking kwamen met politie en gerecht. Als eerste komen gewezen miss België Daisy Van Cauwenbergh en haar man Huub Fijen aan bod. Zij moesten zich voor de correctionele rechtbank verantwoorden voor mensenhandel. De rechtbank stelde vast dat het strafdossier tegen klagers verjaard was, wat betekent dat er geen uitspraak was over schuld of onschuld. Nochtans schept het artikel door een aantal affirmatieve formuleringen de indruk dat klagers strafbare feiten hebben gepleegd. De Raad is daarom van oordeel dat het artikel niet strookt met het principe dat de journalist geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen uit.

Getrouwe weergave van interview

FEBEV tegen De Morgen en DeMorgen.be – 2018-09

Ongegrond

Het artikel geeft de reactie weer van de Federatie van het Belgische Vlees (FEBEV) over misstanden in slachthuizen na videobeelden over het slachthuis van Izegem. De woordvoerder van FEBEV vindt dat de journaliste hem fout geciteerd heeft door een rechtstreeks verband te leggen tussen tewerkstelling van buitenlanders en interimers en problemen met dierenwelzijn. Tegelijk heeft ze geen of onvoldoende aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid van de bedrijven, wat voor de woordvoerder essentieel was. De Raad is van oordeel dat beide aspecten in het artikel ruimschoots aan bod komen. Dat de krant de quote over interimers en buitenlanders extra belicht is een redactionele keuze, maar geen beroepsethische fout.

Getrouwe weergave van interview, naleven van afspraken en privacy

X tegen Krant van West-Vlaanderen – 2018-13

Deels gegrond

Het artikel gaat over de slechte staat van de woning van X, met wie de journaliste uitgebreid gesproken heeft. X had anonimiteit gevraagd en de journaliste had dat toegezegd, maar die afspraak is niet loyaal nageleefd. Het artikel vermeldt de initialen van klaagster, de deelgemeente en de straatnaam waar ze woont en haar vorige woonplaats. Die combinatie maakt haar in ruimere kring identificeerbaar. Over andere onderdelen van de klacht kan de Raad zich niet uitspreken.

Getrouwe weergave van interview, naleven van afspraken en onafhankelijk handelen

Klacht S en ODB tegen Het Nieuwsblad en Nieuwsblad.be – 2018-31

Ongegrond

Klacht S en ODB tegen Gazet van Antwerpen en GVA.be – 2018-32

Ongegrond

De artikels gaan over een familieruzie die in het oog springt door boodschappen aan het raam van het ouderlijk huis. De Raad heeft geen aanwijzingen dat de journalist niet onafhankelijk gehandeld zou hebben of dat hij essentiële elementen uit het interview met klager achterwege zou hebben gelaten. Er zijn evenmin aanwijzingen dat de journalist afspraken over het gebruik van bepaalde informatie of over voorinzage van het interview niet zou hebben nageleefd.

Zichzelf en zijn doel bekendmaken en omgang met slachtoffers

AZ Groeninge tegen Haezebrouck – 2018-08

Gegrond

De klacht gaat niet over een gepubliceerd artikel of uitgezonden reportage, maar over een journalistieke handelwijze. Klager is het ziekenhuis AZ Groeninge in Kortrijk. De journalist wilde een patiënte interviewen op de gesloten *stroke unit*, waar patiënten met een hersenletsel liggen. Hij belde aan, maar zei tegen de verpleegkundige van de afdeling niet dat hij journalist was. Zo raakte hij bij de patiënte, die ontzet was en een interview weigerde.

De Raad is van oordeel dat de handelwijze van de journalist indruist in tegen de code die bepaalt dat een journalist het doel van zijn optreden bekendmaakt bij het vergaren van informatie (art 17), omzichtig omgaat met mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie zoals slachtoffers van ongevallen (art 23) en het leed van slachtoffers respecteert en zich bij zijn nieuwsgaring niet ongepast opdringt (art 26).

Omgang met slachtoffers

DP tegen HBVL.be – 2018-05

Ongegrond

Het artikel gaat over een ongeval in Opgrimbie waarbij de echtgenoot van klaagster om het leven kwam. Klaagster vindt dat HBVL.be te snel een video over het ongeval publiceerde en haar te snel contacteerde voor een reactie.

Als een journalist de identiteit van een slachtoffer publiceert of de familie contacteert, is het aangewezen dat hij zich er eerst van vergewist of de familie op de hoogte is.

De Raad is van oordeel dat er in dit geval geen fout is gemaakt. De video stond snel online, maar toonde alleen algemene beelden zonder de naam van het slachtoffer te noemen. Die is pas later gepubliceerd. Wat het contact met de familie betreft, kon de journaliste er redelijkerwijze van uitgaan dat de familie op de hoogte was, aangezien ze de naam van het slachtoffer kreeg van politie en parket.

Privacy

Vanavermaete tegen Het Nieuwsblad en Nieuwsblad.be – 2018-17

Ongegrond tegen krant

Geground tegen website

Yasmine Vanavermaete is korpschef van de politiezone Maldegem. Het artikel gaat over onvrede binnen het korps en er staat een foto bij van een flip-over met daarop de initialen en/of voornamen van enkele agenten, met bijhorend commentaar. In de krant waren de initialen en voornamen geblurd, maar op de website waren ze duidelijk leesbaar, waardoor de kans op herkenning van de betrokkenen groot was. De Raad vindt dat een schending van de privacy van de betrokkenen, omdat er geen maatschappelijk belang is dat de bekendmaking van de initialen en voornamen rechtvaardigt.

Onafhankelijk handelen

X tegen Schamper – 2018-16

Geground

Klager is professor aan de UGent, Schamper is het studentenblad van de universiteit. De klacht gaat niet over een gepubliceerd artikel, maar over een brief van twee redacteurs aan de toenmalige rector die ze ondertekenden 'namens de redactie van Schamper'. Schamper had X kort daarvoor genoemd in een artikel over seksuele intimidatie aan de universiteit. In hun brief geven de redacteurs een overzicht van getuigenissen die ze ontvingen naar aanleiding van het artikel. De brief is geschreven en ondertekend namens de redactie. Daarom is de Raad in dit geval van oordeel dat hij de onafhankelijkheid van de redactie in het gedrang brengt. De Raad stelt dat een journalist zelf of samen met zijn hoofdredactie beslist wat relevant is voor publicatie. Wanneer hij elementen van een dossier niet relevant acht om te publiceren, hoedt hij zich ervoor om die door te geven aan derden, zeker wanneer die betrokken partij zijn in het dossier. Dat kan immers zijn redactionele onafhankelijkheid en de geloofwaardigheid van zijn redactie in het gedrang brengen, zeker wanneer hij dat doet in naam van de redactie. Er kunnen gevallen zijn waarin een journalist het als zijn burgerplicht beschouwt om informatie door te geven aan derden, maar Schamper maakt niet aannemelijk dat dat in dit geval opwoog tegen de vrijwaring van de redactionele onafhankelijkheid.

Commentaar en opinie

De Mol tegen Het Laatste Nieuws – 2018-27

Ongegrond

Johan De Mol is professor aan de UGent. De klacht gaat over een opiniebijdrage die hem op de korrel neemt. De zoon van De Mol kreeg een boete omdat hij op een gevaarlijke steenweg tegen de richting in fietste. De Mol raadde hem aan om de boete niet te betalen, maar aan te vechten voor de rechtbank. Volgens het opiniestuk vult De Mol zijn rol als academicus bizar in, omdat men van een academicus zou verwachten dat hij zijn expertise ten dienste stelt van samenleving en beleid, en niet gebruikt om wetten en regels actief te ondermijnen.

Volgens de Raad becommentarieert de journalist de uitspraken van klager met overdrijving, polemisch en provocerend, maar begaat hij daarmee geen beroepsethische fout. Als auteur van een opiniebijdrage heeft de journalist een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in feitelijke berichtgeving.

Morsum-magnificat.be

Ten slotte heeft de Raad opnieuw drie klachten tegen Morsum-Magnificat.be en Erik Verbeeck gegrond verklaard. De Raad telt nu zeven gegronde klachten tegen deze website.

Morsum-Magnificat.be is een eenmanswebsite van Verbeeck. De site brengt in de eerste plaats lokaal en regionaal nieuws, momenteel vooral uit de streek rond Begijnendijk en Tremelo. De drie klachten van 2018 zijn – zoals voorheen – telkens om uiteenlopende redenen gegrond.

X tegen Morsum-Magnificat.be en Verbeeck – 2018-04

Gegrond

Verbeeck woont op het moment van de publicatie van de artikels in een studio in de tuin van het huis van mevrouw X haar vriend en zijn familie. Hij schrijft dat hij door hen gestigmatiseerd en bedreigd wordt.

De Raad kan de feiten niet verifiëren, maar kan wel oordelen over de journalistieke handelwijze van Verbeeck. De Raad is van oordeel (1) dat Verbeeck niet onafhankelijk handelt en dat er sprake is van belangenvermenging omdat hij schrijft over een dispuut waarin hij zelf betrokken is, (2) dat feitelijke berichtgeving en commentaar onvoldoende gescheiden zijn, (3) dat er onvoldoende maatschappelijk belang is om verborgen opnames te verantwoorden, (4) dat Verbeeck ongegronde verdachtmakingen en beschuldigingen uit, (5) dat hij een reactie aan klaagster had moeten vragen voor hij zijn artikels publiceerde en (6) dat de artikels de rechten van klaagster schenden.

Drugmand tegen Morsum-Magnificat.be en Verbeeck – 2018-20

Gegrond

Het artikel gaat over het OCMW en de N-VA van Tremelo en over Audit Vlaanderen, maar begint met een paragraaf over problemen rond klaagster en haar ex-vriend wegens intrafamiliaal geweld, en over haar moeder en vader.

De verwijzing naar intrafamiliaal geweld is een ernstige beschuldiging die de eer en de goede naam van de klaagster betreffen. Daarom had de auteur klaagster vóór publicatie de kans moeten geven om te reageren, wat hij niet gedaan heeft. De Raad is daarnaast ook van oordeel dat het artikel de privacy van klaagster schendt omdat er geen reden is om haar privéleven te betrekken bij het artikel over Audit Vlaanderen, het OCMW en N-VA.

De Smet, Steemans en Vansant tegen Morsum-Magnificat.be en Verbeeck 2018-21

Gegrond

De klacht is gericht tegen twee artikels. Ze gaan allebei over de openbare verkoop van een huis, waarbij het eerste de notaris en het tweede de politie op de korrel neemt. Volgens de artikels is er ruzie over een erfeniskwestie en zouden sommige familieleden zaken verborgen willen houden. Verbeeck suggereert dat familieleden hem bedreigd en geïntimideerd hebben.

Verbeeck heeft zich bij zijn bezoek aan het huis voorgedaan als potentiële koper en heeft op de verkoopdag verborgen audio-opnames gemaakt.

De Raad is van oordeel dat er onvoldoende maatschappelijk belang was om aliasjournalistiek en verborgen opnames te verantwoorden. Verder is de privacy geschonden door de publicatie van de eerste letter van de familienaam van klagers, samen met de gemeente, de straatnaam en het huisnummer van het huis. Ten slotte vindt de Raad dat Verbeeck klagers voor publicatie een kans op wederhoor had moeten geven omdat de artikels ernstige beschuldigingen uiten die de eer en goede naam betreffen.

EFFECTIEVE LEDEN

- Eric BREWAEYS, staatsraad Raad van State en docent VUB
- Luc DE POTTER, commercial & new business director We Media
- Luc DE SMET, gepensioneerd journalist
- Frederik DE SWAEF, hoofdredacteur regio Medialaan – De Persgroep Publishing
- Guido KNOPS, eredirecteur Koning Boudewijnstichting
- Rachida LAMRABET, auteur en jurist
- Stefaan MICHIELSEN, journalist De Tijd
- Tim PAUWELS, nieuwsombudsman VRT
- Werner SMEUNINX, afgevaardigde Mediahuis
- Geert STEURBAUT, secretaris-generaal Mediahuis
- Jacques SYS, hoofdredacteur Sport/Voetbalmagazine
- Leen UYTERHOEVEN, corporate communication and public affairs NMBS
- Hubert VAN HUMBEECK, journalist
- Gie VAN ROOSBROECK, gepensioneerd journalist
- Liliane VERSLUYS, advocaat
- Flip VOETS, gepensioneerd journalist en gewezen ombudsman Raad voor de Journalistiek
- Louis WEENEN, freelance journalist

PLAATSVERVANGENDE LEDEN

- Helen BLOW, stafmedewerker communicatie & campagnes Welzijnzorg
- Luc BLYAERT, freelance journalist
- Jo BUGGENHOUT, chef deontologie VTM Nieuws
- Ihsane CHIOUA LEKHLI, journalist VRT
- Ivan CORNELISSEN, eindredacteur Het Laatste Nieuws
- Steven DE BOCK, nieuwsmanager Het Nieuwsblad
- Marc DUPAIN, general manager We Media
- Bart EECKHOUT, hoofdredacteur De Morgen
- Paul GEERTS, zelfstandig publicist
- Peter MARX, advocaat
- Luc MICHIELS, nieuwsmanager Belga
- Faroek ÖZGÜNES, journalist VTM
- Steve PAULUSSEN, docent UAntwerpen
- Ike PICONE, docent VUB & senior researcher imec-SMIT
- Karen VAN BRABANT, bedrijfsjurist Medialaan – De Persgroep Publishing
- Steven VAN DE RIJT, vice-voorzitter We Media
- Karen VANDER PLAETSE, marketing- en interactiemanager VIAA
- Diane WAUMANS, manager beroepsethiek VRT

SECRETARIS-GENERAAL

- Pieter KNAPEN

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT

- Viviane DE COCK

LEDEN

- **Samira BENDADI**, *journalist MO* Magazine*
- **Helen BLOW**, *stafmedewerker communicatie & campagnes Welzijnszorg*
- **Eric BREWAEYS**, *staatsraad Raad van State en docent VUB*
- **Jo BUGGENHOUT**, *chef deontologie VTM Nieuws*
- **Ivan CORNELISSEN**, *eindredacteur Het Laatste Nieuws*
- **Steven DE BOCK**, *nieuwsmanager Het Nieuwsblad*
- **Luc DE POTTER**, *commercial & new business director We Media*
- **Luc DE SMET**, *gepensioneerd journalist*
- **Frederik DE SWAEF**, *hoofredacteur regio Medialaan – De Persgroep Publishing*
- **Lucie DE ZUTTER**, *hoofredacteur AVS Oost-Vlaamse Televisie*
- **Anouk DEVENYNS**, *rechter Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel*
- **Marc DUPAIN**, *general manager We Media*
- **Bart EECKHOUT**, *hoofredacteur De Morgen*
- **Paul GEERTS**, *zelfstandig publicist*
- **Karin GENOE**, *CEO Vias institute*
- **Saskia LAURENT**, *adjunct-hoofredacteur Belga*
- **Peter MARX**, *advocaat*
- **Luc MICHIELS**, *nieuwsmanager Belga*
- **Stefaan MICHIELSEN**, *journalist De Tijd*
- **Faroek ÖZGÜNES**, *journalist VTM*
- **Tim PAESMANS**, *COO Photo News*
- **Steve PAULUSSEN**, *docent UAntwerpen*
- **Tim PAUWELS**, *nieuwsombudsman VRT*
- **Ike PICONE**, *docent VUB & senior researcher imec-SMIT*
- **Werner SMEUNINX**, *afgevaardigde Mediahuis*
- **Geert STEURBAUT**, *secretaris-generaal Mediahuis*
- **Katrien STRAGIER**, *redacteur Voka*
- **Jacques SYS**, *hoofredacteur Sport/Voetbalmagazine*
- **Leen UYTERHOEVEN**, *corporate communication and public affairs NMBS*
- **Karen VAN BRABANT**, *bedrijfsjurist Medialaan – De Persgroep Publishing*
- **Hubert VAN HUMBEECK**, *journalist*
- **Gie VAN ROOSBROECK**, *gepensioneerd journalist*
- **Karen VANDER PLAETSE**, *marketing- en interactiemanager VIAA*
- **Flip VOETS**, *gepensioneerd journalist en gewezen ombudsman Raad voor de Journalistiek*
- **Diane WAUMANS**, *manager beroepsethiek VRT*
- **Louis WEENEN**, *freelance journalist*

SECRETARIS-GENERAAL

- **Pieter KNAPEN**

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT

- **Viviane DE COCK**

**Raad voor de Journalistiek:
de media worden er beter door.**

IPC – Résidence Palace 3/217 – Wetstraat 155 – 1040 Brussel
Tel. 02 230 27 17 - www.rvdj.be - info@rvdj.be

Verantwoordelijke uitgever: Pieter Knapen, Wetstraat 155, 1040 Brussel